

JAARVERSLAG 2020

Stichting Erfgoed Goirle
"De Vyer Heertganghen"

8

8

Nieuwe Rielseweg 41-43
5051 PD Goirle
Februari 2021
Albert Oude Ophuis
Secretaris

Inhoud

1.	Voorwoord bij jaarverslag 2020	3
2.	2020 Het jaar van Corona	3
3.	“De Vyer Heertganghen”, van Stichting Heemkundige Kring Goirle -> Stichting Erfgoed Goirle....	5
3.1	Voorgeschiedenis	5
3.2	Organisatie	6
3.3	Leden en contributie	6
3.4	Nieuwsbrief	6
3.5	Privacy wetgeving.....	7
4.	Verslag vanuit de beheercommissies en werkgroepen.....	7
4.1	Heemkundig Documentatie Centrum	7
4.1.1	ICT beheer	8
4.2	Museum en collectiebeheer.....	8
4.2.1	Museumbezoek	8
4.2.2	Museumbeheer	8
4.2.3	Plannen 2021.....	9
4.2.4	Punten van zorg.....	10
4.2.5	Ten slotte.....	10
4.3	Commissie Bescherming Monumentenerfgoed, Steengoed Goirle.....	10
4.4	Heembeoefening.....	10
4.4.1	Tijdschrift "Rond de Schutsboom"	10
4.4.2	Website.....	11
4.4.3	Driekoningen zingen, 6 januari 2020.....	11
4.4.4	Gôolse Geheimen	12
4.4.5	Lezingen en excursies	13
4.4.6	Grote heemreis.....	13
4.4.7	De Brabantse Heemdagen.....	13
4.4.8	Open monumentendag 12/13 september 2020	13
4.4.9	Kleine heemreis	13
4.4.10	Kerstvertellingen	13
4.4.11	Kerstviering.....	13
4.5	Heemerf en heemtuin	14
4.5.1	Gebouwen heemerf.....	14
4.5.2	Erf en tuin	14
4.6	Bouwzaken en afspraken met de gemeente.....	14
5.	Overzicht van vrijwillige medewerkers.....	15

1. Voorwoord bij jaarverslag 2020

Het valt niet mee om een jaarverslag uit te brengen over 2020, het Coronajaar. Voor een vereniging als het heem, die het moet hebben van samenkomsten en delen van kennis en ervaring over het verleden van Goirle, is zo'n jaar frustrerend, zelfs enigszins bedreigend voor het voortbestaan. En zelfs het vieren van ons 70-jarig jubileum hebben we een jaar vooruit moeten schuiven. Gelukkig worden we via de gemeente door het Rijk materieel enigszins tegemoetgekomen, zodat we daar minder zorgen over hoeven te hebben. Maar het is nu eenmaal niet anders, we vechten door tegen het virus en we zullen overwinnen! Toch zie ik nog twee kleine lichtpuntjes in dat jaar 2020. Naast onze Nieuwsbrief kwam ook ons periodiek *Rond de Schutsboom* in 2020 toch maar mooi uit met drie dikke nummers met veel artikelen over vele onderwerpen. Het ander lichtpuntje is dat in 2019 en 2020 maar liefst 35 korte filmpjes zijn opgenomen en uitgebracht over evenzoveel Goolse en Rielse Geheimen, waarvoor wij toch in de input leverden. Ga ze maar bekijken op de site van Goolse Geheimen, u hebt nu tijd genoeg! Ook om ons jaarverslag eens goed te lezen, zodat we volledig op sterkte zullen zijn als straks de Corona is overwonnen!

Jan A.M. van Eijck,

Voorzitter Stichting Erfgoed Goirle "De Vyer Heertganghen"

2. 2020 Het jaar van Corona

Terugblikkend op het afgelopen jaar is er één woord dat het aanzien van 2020 heeft bepaald, 'Corona'. Na een opmerkelijke start van het jaar door de fusie met Stichting Steengoed met statutenwijziging en naamsverandering en de plannen om het 70 jarig bestaan met allure te vieren, sloeg eind februari het virus ook in Nederland toe.

Half maart was het aantal Coronabesmettingen zo sterk gestegen dat besloten werd tot een (intelligente) lockdown. Samenkomsten waren niet meer mogelijk en het Heem ging op slot. Alleen noodzakelijke activiteiten konden met inachtneming van de anti-Corona-maatregelen nog plaatvinden. Alle groepsactiviteiten moesten worden gecancelled. Dat betekende dat we geen rondleidingen voor schoolgroepen meer konden geven en dat we geen cultuurhistorische informatie konden doorgeven aan de schooljeugd van Goirle; informatie over het leven van vroeger in ons dorp, over hoe het er aan toe ging op de scholen, over de grafheuvels op de Rechte Heide... Ook konden we geen rondleidingen meer geven voor andere belangstellenden op ons heemterf en in onze musea. De ruimte in het museum en in het Smiske is dermate krap dat hooguit 3 personen volgens de anderhalve meter norm kunnen worden rondgeleid.

Wat we ook als een ernstig gemis hebben ervaren is dat het zaterdagse koffie-uurtje met de leden dat geen doorgang meer kon vinden. Elke zaterdagochtend verzamelden leden zich in de heemschuur om over van alles en nog wat te praten. Het gevolg is dat we langzaam de band met onze leden een beetje verliezen.

Wat de zaak nog wat erger maakt is dat reizen niet meer mogelijk waren wat inhield dat onze jaarlijkse heemreis geen doorgang kon vinden en dat ook de lezingen en excursies moesten worden afgelast. Weer een mogelijkheid voor de leden om elkaar te ontmoeten was weg.

Gelukkig waren er nog vrijwilligers die het op zich namen om lopende zaken betreffende het onderhoud van gebouwen en inventaris gaande te houden. Wat gedaan moest worden werd

nog gedaan maar nieuwe initiatieven bleven uit. Niet iedereen van de vrijwilligers voelde zich zeker genoeg om onder de dreiging van een eventuele besmetting toch naar het heem te komen. Tuinmedewerkers/sters bleven komen omdat de natuur nou eenmaal geen rekening houdt met een lockdown zoals die over Nederland uitgespreid was. Enkele vrijwilligers bleven langskomen om inventarisatiewerk in het museum en in het archief te blijven doen. Hoewel we niet precies weten hoeveel leden door Corona zijn getroffen willen we hier nog vermelden dat twee collega-vrijwilligers, Els en Trudy, door het Corona-virus besmet zijn geraakt in de beginperiode van de pandemie.

Was er dan niets positiefs te vermelden? De financiële situatie is niet verslechterd. Hoewel we minder inkomsten hadden door het wegvallen van rondleidingen, hadden we ook minder uitgaven door het verbod op groepsactiviteiten. Positief is ook dat de redactie van ons tijdschrift Rond de Schutsboom weer drie goedgevulde nummers heeft kunnen uitgeven. Ook hebben een aantal mensen de gedwongen vrije tijd gebruikt om iets extra's te doen. Zo kregen we een uitgebreid insectenhotel in onze tuin dankzij onze bouwploeg.

In de zomerperiode toen de maatregelen wat versoepeld waren en de horeca en zalencentra nog gesloten waren hebben we een aantal groepen in de heemschuur tijdelijk onderdak kunnen bieden o.a. de discussiegroep Tertulia omdat het Jan van Besouw gesloten was.

Het ergste was echter dat je de band met je medewerkers langzaam zag verdrogen, met je leden zag verdwijnen. Hoe moet dit verder gaan? Een van de leden schreef in december 2020 uit verontrusting of frustratie een berichtje naar ons bestuur met als inhoud: *"Het leven is wat saai momenteel en we missen de koffie bij 't Heem op zaterdagmorgen. Ik denk soms wel eenshet hele Heem zakt weg: geen koffie op de zaterdagochtend, geen grote, noch kleine heemreis, geen kerstviering, geen excursies. Er staat een gebouw aan de Nieuwe Rielseweg, maar het leven is eruit. Corona moet toch maar gauw vervliegen en opgaan in de lucht, opdat we weer fris kunnen ademen."*

Dit berichtje geeft tevens aan dat het heem een ziel heeft die behouden dient te blijven, een werk dat in 2021 alle aandacht dient te krijgen en waarvan we hopen dat hij niet onderdrukt zal worden in de hausse van evenementen die mogelijk in dit jaar 2021 gestart zullen worden uit vreugde dat we de pandemie achter ons gelaten hebben.

3. “De Vyer Heertganghen”, van *Stichting Heemkundige Kring Goirle* naar *Stichting Erfgoed Goirle*

3.1 Voorgeschiedenis

De basis voor de heemkundige kring Goirle is gelegd in 1949 toen een aantal initiatiefnemers is begonnen met het in kaart brengen van de geschiedenis van Goirle. Sinds 1950 maakt de kring deel uit van het Brabants Heem.

Na een aarzelend begin van de kring wordt in 1954 de naam veranderd in *De Vyer Heertganghen*, een verwijzing naar de vier heertgangen (buurtschappen) die vanouds Goirle vormen: ‘t Ven, Abcoven, Dorp en Kerk.

Van vereniging naar stichting

In 1960 is de Heemkundige kring van een vereniging omgezet naar een stichting. De stichting heeft zich ten doel gesteld de bevordering van de studie van de Heemkunde in de ruimste zin en zij tracht dit doel te bereiken door:

- het aanmoedigen van personen of groeperingen van personen zich toe te leggen op de beoefening, studie en ontwikkeling van de heemkunde op lokaal en regionaal terrein;
- naar best vermogen informatie te verschaffen op het gebied van de heemkunde, o.a. door voordrachten, publicaties, excursies, tentoonstellingen, rondleidingen, adviezen (bijv. over nieuwe straatnamen);
- het onderhouden van wat heemerf “De Schutsboom” wordt genoemd, bestaande uit:
 - een gebouw aan de Nieuwe Rielseweg, nr. 41, met museum, een werk- en vergaderruimte, een bibliotheek/archief, een ruimte voor wisseltentoonstellingen (voormalige potstal);
 - een voormalig wevershuisje “Het Smiske”, gelegen aan Nieuwe Rielseweg 43 en eigendom van de stichting (sinds 1961);
 - een “Pleejhuis” met toiletruimte, werkruimte voor onderhoudsteam en zolder voor opslag van heemkundige voorwerpen;
 - een Brabantse langsdeelschuur (eens schuurkerk), ingericht als tentoonstellingsruimte voor landbouwgereedschap, voor een aantal ambachten van Goirlese ambachtslieden, een traditionele keuken... De ruimte kan ook gebruikt worden als trouwlocatie, als tentoonstellingsruimte en als ontmoetingsruimte bij speciale gelegenheden (herdenking fusillade gijzelaars, kerstvertellingen, etc.)
 - een erf met heemtuin met de daarbij behorende beplanting, 2 karloodsen en bijenstal.

De benaming “Heemerf De Schutsboom” is afkomstig van een toponiem dat voorkomt op de kaart van Diederik Zijnen “De Heerlykheden van Tilburg en Goirle” uit 1760.

Samengaan met Stichting Steengoed Goirle en naamswijziging

Naar aanleiding van continueringsproblemen bij Stichting Steengoed Goirle is in 2019 een overleg gestart tussen Stichting Steengoed Goirle en de Stichting Heemkundige Kring Goirle om te onderzoeken of het werk van Stichting Steengoed voortgezet kon worden onder de vlag van de Heemkundige Kring. Doordat een aantal bestuursleden van Steengoed door omstandigheden moest stoppen met hun werkzaamheden was continuering moeilijk en is het samenwerkingsoverleg gestart. Dit heeft geresulteerd in een fusie van beide stichtingen waarbij het werk van Steengoed als commissie wordt voortgezet. Om de fusie voldoende

juridische basis te geven was een statutenwijziging noodzakelijk en in navolging van het advies van Brabants Heem om de term Erfgoed meer te gaan voeren is de naam van de nieuwe stichting vastgesteld als *Stichting Erfgoed Goirle "De Vyer Heertganghen"*. De Statutenwijziging is op 23 januari 2020 bij notaris Smeets en Weijmer als acte gepasseerd. Voor het werk van de commissie Steengoed Goirle zijn de doelstellingen in de statuten met het volgende artikel uitgebreid:

Het voortzetten van de activiteiten van de "Stichting Steengoed" gericht op het inventariseren, onderzoeken, bestuderen, behouden, herbestemmen en in eigendom verwerven van in de gemeente Goirle gelegen monumentale, architectonische, archeologische en andere cultuurhistorische bouwwerken, objecten, structuren en landschappen alsmede cultuurhistorische interieurs.

3.2 Organisatie

De bestuursvorm van de Stichting Erfgoed Goirle is, zoals de naam al aangeeft, een stichting. Dit betekent dat de hoogste beslissingsbevoegdheid bij het bestuur ligt en niet zoals bij een vereniging bij de ledenvergadering. Binnen de organisatie zijn globaal vier werkgebieden te onderscheiden: het beheer van de documentatie (boeken, tijdschriften, foto's en andere documenten) en de archivering daarvan; het beheer en archivering van de museumcollectie en de inrichting van de verschillende museumruimten; het beheer van het heemerf (tuin, erf en gebouwen) en sinds de fusie de commissie Steengoed Goirle voor de bescherming van het monumentenerfgoed in de gemeente Goirle.

Het bestuur bestaat op dit moment uit 6 leden: voorzitter, secretaris, penningmeester, lid archivaris (beheercommissie archief en documentatie), lid conservator (beheercommissie museum en collectiebeheer, lid monumentenerfgoed (commissie Steengoed Goirle); de functie coördinator heemerf is nog vacant. Binnen de beheercommissies zijn diverse werkgroepen actief. Zie voor een meer gedetailleerde beschrijving van de organisatie het Huishoudelijk Reglement dat dit jaar is aangepast aan de gewijzigde statuten.

Het bestuur vergadert 6x per jaar en overlegt met de verschillende commissies en werkgroepen over de te ondernemen activiteiten. Meestal, aan het begin van het jaar, wordt een ledenraadpleging georganiseerd waarbij een toelichting wordt gegeven op het financiële jaarverslag en de plannen voor de komende jaar worden besproken.

3.3 Leden en contributie

De stichting telde eind december 2020 238 leden (plus 32 gezinsleden) waarvan er 50 op verschillende deelgebieden als vrijwilliger actief zijn (zie hoofdstuk 4 'Overzicht van vrijwillige medewerkers' voor een lijst per deelactiviteit). De contributie voor 2020 is met € 3,- verhoogd en bedraagt nu € 23,- voor leden binnen Goirle met email, € 25,50 voor leden zonder email, € 28,- voor leden buiten Goirle met email en € 30,50 voor leden buiten Goirle zonder email. Voor gezinsleden is de contributie € 5,-.

De leden ontvangen ons tijdschrift "Rond de Schutsboom" (3x per jaar), de digitale nieuwsbrief "Heemberichten" (3x per jaar) en uitnodigingen voor de lezingen (gratis bij te wonen), excursies en speciale activiteiten, zoals tentoonstellingen, kerstviering e.d..

3.4 Nieuwsbrief

In december 2017 is de Kring gestart met de publicatie van een nieuwsbrief (3x per jaar) waarin de heemactiviteiten zoals lezingen, excursies, tentoonstellingen etc. worden

aangekondigd en nabesproken, nieuwe aanwinsten wat betreft voorwerpen, boeken, foto's e.d. worden vermeld en nieuwe beleidsontwikkelingen worden toegelicht zoals de AVG en op dit moment de aansluiting met ons digitale systeem bij de Brabant Cloud.

In de nieuwsbrief publiceren we zo het nieuws van de kring en in ons tijdschrift "Rond de Schutsboom" de heemkundige onderwerpen.

3.5 Privacy wetgeving

Per 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van kracht. De AVG verplicht de Heemkundige Kring aan te geven welke persoonsgegevens bewaard worden en met welk doel. De Kring moet van de leden toestemming hebben de persoonsgegevens daarvoor te gebruiken. Wij gaan ervan uit die toestemming verkregen te hebben bij de aanmelding als lid. De leden kunnen er op vertrouwen dat deze gegevens alleen gebruikt zullen worden ten behoeve van de distributie van ons tijdschrift, het versturen van de nieuwsbrief en van uitnodigingen voor lezingen en andere evenementen. De gegevens zullen nooit aan derden ter beschikking worden gesteld. Mocht iemand zijn toestemming willen intrekken, bijvoorbeeld voor het toezenden van de digitale nieuwsbrief, dan kan hij/zij zich uitschrijven door een bericht te sturen naar het secretariaat. Op de website is een privacyverklaring gepubliceerd.

Albert Oude Ophuis, secretaris

4. Verslag vanuit de beheercommissies en werkgroepen

4.1 Heemkundig Documentatie Centrum

Het HDC krijgt nog steeds verzoeken binnen via de e-mail om foto's of andere gegevens. Ook verenigingen of andere clubs vragen soms om documentatie over hun verleden. Het bestand over Goirle, verkregen door het Goirles Belang, Goirles Nieuwsblad of een van de regionale kranten, kan dikwijls gegevens verstrekken.

We hebben weer enige foto's in ontvangst mogen nemen, die de moeite waard zijn om ze te eniger tijd in de rubriek "Wie weet het nog?" van Goirlese Belang te zetten. Zoals wel bekend zal zijn, plaatsen we die elke 2e woensdag van de maand in het Goirles Belang en is dan tevens te zien op onze website.

Het bidprentjesarchief blijft zich uitbreiden, en vraagt veel mankracht bij het sorteren, dubbel en er uit halen en input geven aan de computer.

Het HDC en andere Heemsecties gaan het komende jaar gebruik maken van internet via het Brabant Heem. Het voordeel daarvan is dat men thuis bepaalde onderwerpen kan opzoeken van uit je "luie stoel". Ook de foto's zullen te zijner tijd op internet te vinden zijn. Maar dat heeft nog enige tijd nodig.

Ook onze medewerkers van het HDC zullen in de toekomst van huis uit kunnen werken.

Het Documentatie Centrum zou niet kunnen werken zonder deze vaste medewerkers. Zij zijn bijna altijd present hoewel door de Coronasituatie het werken op het archief niet altijd door gang kon vinden. Dank aan Aschwin Wijdemans, Eric van Opstal, Henny van Gool, Karin Vugts en Kees van de Pol.

Joseph Wijdemans,

Archivaris Heemkundig Documentatie Centrum

4.1.1 ICT beheer

Ook in 2020 heeft het beheer van de ICT in het teken gestaan van de migratie van de gegevens vanuit ons huidige databasesysteem naar het collectieregistratiesysteem Memorix Maior, het online registratiesysteem van de Brabant Cloud.

Inmiddels zijn er al grote stappen gemaakt. Het blijkt van bestand tot bestand toch wel maatwerk te zijn maar langzaamaan is het einde toch wel in zicht.

Inmiddels zijn de bidprentjes, tijdschriften en tijdschriftartikelen ook aan Brabant Cloud toegevoegd. Een andere grote klus is gestart. Inmiddels zijn alle onze 10000 foto's omgezet naar Brabant Cloud. Het informatiebestand horende bij deze foto's is nu aan de beurt voor migratie. Maar dat had eind 2020 nog wat problemen. Maar die kunnen opgelost worden.

Dan blijft uiteindelijk nog het Krantenproject over. Ook deze zal op maat gemaakt moeten worden zodat deze verwerkt kan worden in Brabant Cloud. Daarna kunnen we zeggen dat de migratie volledig voltooid is. Het doel is om dit in 2021 te bewerkstelligen.

Helaas heeft de archivering van nieuw materiaal behoorlijk vertraging opgelopen als gevolg van Covid 19, doordat we afgelopen jaar maar heel kort in ons archief aanwezig konden zijn. Hopelijk verbetert dat in 2021.

Aschwin Wijdemans

ICT beheerder

4.2 Museum en collectiebeheer

Het jaarverslag omvat de periode januari – december 2020 en dit hoofdstuk is onderverdeeld in museumbezoek, museumonderhoud, planning en problemen.

4.2.1 Museumbezoek

Het museum zou opengesteld worden in de maanden april tot en met oktober op steeds de eerste en derde zondag van 14.00 tot 16.30 uur. De pandemie van Corona heeft echter wat dat betreft flink roet in het eten gegooid. Onze binnenruimte is dusdanig van formaat dat het onmogelijk is om bij groepen anderhalve meter afstand te bewaren bij een rondleiding. Het bezoekersaantal daalde dan ook tot een droevig eindsaldo. De zondagen vielen vanwege deze situatieschets geheel af en slechts een enkele keer hebben we een zeer klein groepje kunnen rondleiden, een aantal dusdanig klein dat het de moeite van het vermelden niet waard is. Men wilde wel afspreken om tot een rondleiding te komen maar hoe dicht het geplande tijdstip naderbij kwam, hoe zekerder het afbellen van het bezoek volgde, zowel van onze kant als van de kant van de bezoekers.

Ook de scholen lieten het begrijpelijkerwijs afweten.

De geplande week van het Zilverbrein, een activiteit voor dementerende inwoners, waar wij onze medewerking aan zouden verlenen ging ook niet door.

Met proberen om het bezoekersaantal nog verder op te krikken en de bekendheid in het dorp te vergroten, werd ook dit jaar verder gegaan met de serie korte artikeltjes in het Goirles Belang onder de titel "Schatten uit ons museum". Hierbij werd maandelijks aandacht besteed aan een voorwerp uit de collectie. Deze artikeltjes leverden soms nieuwe voorwerpen op voor de collectie of informatie over het getoonde voorwerp door berichten van lezers van het GB.

Rondleidingen zouden normaal verzorgd worden door Ad van der Ven, Gerrit van Heeswijk, Hans van Gorp, Jan van Eijck, Joseph Wijdemans, Albert Oude Ophuis, Cees van de Pol en Ton Smulders.

4.2.2 Museumbeheer

Het beheer van het museum bestond ook dit jaar vooral uit het inventariseren van de collectie en deze digitaal opslaan in AdLib Basis (een systeem speciaal ontworpen voor de opslag en het beheer

van museumcollecties). Met dit project is in 2006 begonnen en we mogen nu zeggen dat alles op schema ligt.

In 2019 hebben we de overplaatsing gerealiseerd van de bestanden van AdLib naar Memorix-Maior, het in Nederland veel gebruikte museumbeheerprogramma van de firma Picturae. Het grote voordeel van dit programma is dat het ook van huis uit door de gebruikers bediend kan worden via internet. De overbrenging van deze gegevens is zonder grote problemen verlopen. Wel werd dit jaar 2020 veel tijd besteed aan het controleren van de ingevoerde gegevens.

Wat betreft de inventarisering van de collectie zijn we nu helemaal op schema.

Diverse mensen hebben weer voorwerpen aangeboden die al of niet een plekje kregen in de permanente expositie. De voorwerpen variëren enorm: fraai ingelijste fotoportretten van voorouders, persoonsbewijzen van Goirlenaren, identiteitspapieren, notariële eigendomsbewijzen, gebruiksvoorwerpen, kledingstukken, kinderspeelgoed... Men komt met een voorwerp trots in de hand of zorgvuldig ingepakt, of men verschijnt op het erf met een kofferbak vol voorwerpen waar wij uit kunnen kiezen. Mooie aanwinsten zijn o.a. gevangeniskleding uit het kamp Dachau van Goirlenaar Toon van Gestel, de originele verzetshelden medaille van Goirlenaar Tiest van Gorp, foto's uit diverse verzamelingen. Ook van het Gilde Sint Sebastiaan kwamen mooie voorwerpen naar ons museum t.w. het beeld van Sebastiaan, gildekleding, gildevaandel en gildetrom. Door de langdurige sluiting was er minder aanbod van schenkingen dan in afgelopen jaren.

Uit de voorraad geïnventariseerde spullen kwam een oud vaandel tevoorschijn dat volgens enkele leden van het Gilde Sint Joris mogelijk van een oud Gilde Sint Krispijn geweest zou kunnen zijn. We moeten gaan onderzoeken of restauratie mogelijk is aangezien we al een ingelijst oud vaandelmedaillon (het middendeel van het vaandel met de heilige) hebben van dit oude Gilde, een Gilde waarover eigenlijk niets bekend is. Dit Gilde zou volgens onze zegsmannen ooit gefuseerd zijn met het Sint Jorisdigilde. Harde gegevens hierover ontbreken echter en zijn ook niet aangetroffen in de canon van het Gilde Sint Joris.

In de schuur kwam na vele jaren denken eindelijk een prachtig paneel te hangen dat de geschiedenis van de heemschuur laat zien van 1683 tot 2019. Vooral het werk hiervoor van Hennie Bertens-van de Pol mag hierbij genoemd worden.

In veel gevallen kreeg de schenker een schenkingsakte mee naar huis. Dit vooral indien aan de schenking een bepaalde waarde gekoppeld kon worden, emotioneel of financieel. Soms omvatten de schenkingen meer dan één voorwerp en komen volle dozen met documenten naar het heimerf. Deze worden ook op waarde geschat en bij de collectie gevoegd. Soms moet ook een schenking geweigerd worden omdat deze niet past binnen onze collectie of omdat we al meerdere voorwerpen van dat soort hebben.

Het moge duidelijk zijn dat nog steeds Goirlenaren de stichting weten te vinden als het om te bewaren voorwerpen gaat.

4.2.3 Plannen 2021

Voor 2021 staan de volgende plannen op de nominatie:

- a. Uiteraard de voortgang van de inventarisering en conservering van daarvoor in aanmerking komende voorwerpen.
- b. Geleidelijke veranderingen in de kleine vitrines in het museum wat voorwerpen betreft om de uitstalling te vernieuwen.
- c. Maken van nieuwe etiketten voor de vitrines zodat voor de bezoeker duidelijkheid geschapen wordt over enkele voorwerpen.
- d. De vitrines voorzien van nieuwe tekstkaartjes en nummers om zodoende de collectie beter inzichtelijk te maken voor individuele bezoekers. In de schuur foto's bijplaatsen om de functie en de context van het gebruik van de voorwerpen voor de bezoeker duidelijker te maken.

4.2.4 Punten van zorg

Een blijvend probleem is het klimaat in het museum: nadat in de jaren 2009-2011 de luchtverwarming gewijzigd is in centrale verwarming d.m.v. radiatoren beginnen we nu tegen een onverwacht probleem aan te lopen: schimmelvorming. De luchtverwarming hield door de bewegende luchtstromen de conditie van de diverse voorwerpen op peil, doch doordat er radiatoren aangebracht zijn is de stroming van de lucht veranderd en veel minder geworden (of in kasten en lades tot stilstand gekomen) waardoor op diverse plaatsen schimmel optreedt. Schimmel op totaal onverwachte plaatsen zoals op ijzer, steen, hout en andere materialen. Het is nog onbekend hoe we hiermee moeten omgaan want de oorzaak kan ook dieper liggen. Mogelijk dat de buitenmuren niet genoeg weerstand bieden tegen het vocht. Een nieuwe kleine verwarming voor het Smiske is reeds aangeschaft om te zien of hiermee het probleem opgelost kan worden.

Het afgelopen jaar heeft iets minder groei van de schimmel laten zien, iets dat misschien een goede voorbode is.

Een ander punt van zorg is het beheer over de textielcollectie. Graag zagen we dat mensen met textielkennis deze zorg op zich zouden willen nemen. We hopen hierin in 2021 vooruitgang te boeken. De bouwkundige aanpassingen aan de schuur - nieuw rieten dak met schroefplaten en isolatie van vloer en wanden - hebben geleid tot een beter klimaat in deze schuur. Vooral in de zomer is dit goed te merken.

4.2.5 Ten slotte

De werkgroep museum bestond gedurende dit jaar uit Hans van Gorp, Ger Heheman en Huub van Dun (restauratie), Ad van der Ven, Ton Smulders, Cees van de Pol en Albert Oude Ophuis (algemeen) en Gerrit van Heeswijk (conservator).

*Gerrit van Heeswijk,
Conservator*

4.3 Commissie Bescherming Monumentenerfgoed, Steengoed Goirle

De commissie Monumentenerfgoed is een nieuwe commissie, ingesteld na de fusie van de Stichting Heemkundige Kring met de Stichting Steengoed Goirle. De fusie is na een reeks van overleggen tussen beide stichtingen in 2019 op 23 januari 2020 bekrachtigd bij Notaris Smeets en Weijmer. Een wijziging van de statuten was noodzakelijk om het werk van Steengoed voldoende juridische basis te geven en gelijk met de statutenwijziging is ook de naam van de Heemkundige Kring gewijzigd in Stichting Erfgoed Goirle "De Vyer Heertganghen". Het werk van Stichting Steengoed Goirle wordt nu onder de vlag van de Heemkundige Kring voortgezet door een commissie met de naam *Steengoed Goirle*.

Door Corona is de belangrijkste jaarlijkse activiteit van Steengoed, het organiseren van Open Monumentendag in Goirle niet doorgegaan. De activiteiten hebben zich beperkt tot het verder uitwerken van de opzet van de commissie en als incidentele activiteit het adviseren van de gemeente bij de keuze voor straatnamen.

Fons Smits

4.4 Heembeoefening

4.4.1 Tijdschrift "Rond de Schutsboom"

Rond de schutsboom

De redactie (Jan van Eijck, Jan Pieterse en Norbert de Vries) kijkt terug op een desondanks geslaagd jaar. 'Desondanks', omdat er in het coronajaar 2020 toch wel de nodige

hindernissen waren: gesloten archieven en zo weinig mogelijk direct, lijfelijk contact. Het plan was – ik citeer uit het vorige jaarverslag – ‘weer drie interessante, gevarieerde Schutsbomen op te zetten’. Mission accomplished. Er liggen 3 dikke nummers voor me: 36, 44 en nogmaals 44 pagina’s. Mooie bijdragen van veel verschillende auteurs. Ik stip er even een paar hoogtepunten (althans in mijn ogen) aan.

Uit nummer 1 een heerlijke bijdrage van Willem van der Kuijlen: ‘Huzaar op de Regte Hei anno 1919’. Pure heemkunde naar aanleiding van een toevallig opgevangen mededeling van Jaon Brock. Ook in datzelfde nummer een tekst van Gerrit van Heeswijk met veel foto’s over onze heemschuur: hoe die werd afgebroken in Rijen en in Goirle weer werd opgebouwd.

In nummer 2 een stuk van John van Erve over de schoolmeester Willem Evertse van Voorst en de strijd met zijn eeuwige vijand Cornelis de Bont. Een soort godsdienstoorlog. Mooi ook de bijdrage van Toon van Gestel die uitvoerig de korte bestaansgeschiedenis van het Magies Centrum beschrijft (1970-1972).

Nummer 3 dan: weer een prachtig portret van Ben Loonen die in elk nummer paraat is. Ook een interessante bijdrage van Jan van Eijck over het wedervaren van hoeve De Leeuw-werkeneik na de Franse Revolutie. Het is gelicht uit zijn brede verhaal over geschiedenis van Landgoed De Hoevens waarmee hij een ‘special’ van De Runstoof vulde.

Alle auteurs krijgen onze welverdiende dank!

Dank ook aan Aschwin Wijdemans die 26 jaar lang de lay-out van de Schutsboom verzorgde. Hij geeft het stokje door aan Fons Smits.

Plannen voor 2021: weer 3 boeiende nummers uitbrengen, en - wie weet – in een nieuw jasje. De tijd zal het leren.

Norbert de Vries

4.4.2 Website

Net als in 2019 stonden de activiteiten van 2020 rondom de website in het teken van het up-to-date houden. Dit gebeurt net als afgelopen jaren door de heemmedewerkers:

Willem van der Kuijlen, Aschwin Wijdemans en Albert Oude Ophuis

Er wordt maandelijks een foto met achtergrondinformatie geplaatst onder het thema “Wie weet het nog”.

Ook de Nieuwsbrief vindt nog steeds zijn weg naar de website.

Het aantal andere artikelen liep helaas wat terug mede veroorzaakt door de covid-19 maatregelen.

De naamsverandering van de stichting (januari 2020) is inmiddels op de meeste pagina’s doorgevoerd maar helaas is het nog niet gelukt om de header aan te passen daar dit een behoorlijk inpakt op het template van de site heeft.

In 2021 willen we gaan kijken of we het een en ander niet aan moeten gaan passen, maar ook tevens ruimte moeten gaan geven voor onze collega’s van voormalig stichting Steengoed Goirle.

Aschwin Wijdemans

4.4.3 Driekoningen zingen, 6 januari 2020

= weer met mooi uitgedoste koningen =

Op maandag 6 januari jl. vond opnieuw de viering van Driekoningen in Goirle plaats. Dit keer in de kapel van CC. Jan van Besouw. Zoals vanouds georganiseerd door de Heemkundekring

De Vyer Heertganghen en voor het eerst in samenwerking met jongeren centrum Mainframe. Vanaf 16.30 uur speelde Floor van Rooij stemmige liederen in de kapel. Intussen kwamen verschillende groepen kinderen zich inschrijven voor het Driekoningen zingen. Er meldden zich 6 groepen aan met in totaal 34 kinderen. Hierbij viel op dat verschillende groepen uit 7 of 8 kinderen bestonden.

Lampionnenoptocht

Rond de klok van 17.00 uur vertrok de lampionnenoptocht van kinderen en volwassenen. De stoet trok in een lange sliert naar de kerststal op het Kloosterplein, waar Driekoningen liederen werden gezongen. Daarna ging de optocht verder langs de Tilburgseweg, Dwarsstraat, Koudepad en via de Fraterstuin terug naar de kapel van CC Jan van Besouw. Daar aangekomen werd heerlijke warme chocolademelk geschonken en werden eierkoeken uitgedeeld.

Zingen voor de jury

In de kapel, goed gevuld met ouders, opa's en oma's en andere belangstellenden, was het een gezellige drukte en er heerste een leuke sfeer. De kinderen zongen enthousiast hun repertoire van Driekoningen liederen. Dit onder de bezielende presentatie van Heemvoorzitter Jan van Eijck. Drie leden van de Jeugdgemeenteraad en een lid van de Heemkundekring vormden de jury, voorgezeten door juryvoorzitter Gerrit van Heeswijk. De jury bepaalde de winnaars van de 1e, 2e en 3e prijs. Tijdens het juryoverleg vertelde Ted Deliën een leuk verhaal over Driekoningen, waar de kinderen vol aandacht naar luisterden.

Figuur 1 Luisteren naar het verhaal over de drie koningen

Winnaar van de 1e prijs zijn de kinderen Simons geworden. De 2e prijs is gegaan naar de groep kinderen van basisschool De Regenboog. De 3e prijs werd gewonnen door kindergroep De Dieze. Burgemeester Mark van Stappershoef onderstreepte in enkele woorden het belang van de traditie van Driekoningen vieren en Driekoningen zingen en reikte daarna aan elk van de drie winnaars een beker uit.

Ieder kind van de winnende groepen mocht daarna nog een prijs uitzoeken. Een kind had een boon in de eierkoek gevonden en kon eveneens een prijs uitkiezen.

Mooie traditie

De viering van Driekoningen en het Driekoningen zingen is een traditie die gelukkig nog steeds leeft en waard is om nog lang te koesteren. De Heemkundige Kring Goirle blijft zich dan ook inzetten om dit jaarlijkse evenement voort te zetten en op deze wijze een mooie traditie in ere te houden.

Mathieu van den Tillaart

4.4.4 Gôolse Geheimen

Na de start vorig jaar van de wandelingen langs Goirlese geheimen zijn ook het afgelopen jaar weer diverse wandelingen georganiseerd. De wandelingen worden georganiseerd in samenwerking met de Vereniging Recreatie en Tourisme onder leiding van Niek Schenning.

Vanuit de Heemkundige Kring zijn Jan van Eijck en Ton Smulders bij de organisatie betrokken als inhoudsdeskundige en als gids. Ook hebben zij voor een belangrijk de input geleverd voor de 35 korte filmpjes (gemiddelde duur 2 minuten) die onder de vlag van Gôolse Geheimen in 2019-2020 zijn opgenomen over Goolse en Rielse plekjes (zie website Gôolse Geheimen, www.goolsegeheimen.nl).

4.4.5 Lezingen en excursies

In 2020 zijn door de groep lezingen en excursies de volgende activiteiten georganiseerd:

1. **Bezoek aan het Provinciehuis** in 's-Hertogenbosch op 28 januari 2020 (31);
2. Lezing op dinsdag 18 februari 2020 door **Thijs Caspers** over de **Landgoederen rond Goirle en Riel**.

In een overvolle zaal in De Wildacker hield Thijs Caspers zijn publiek van de eerste tot de laatste minuut geboeid met zijn lezing over de Brabantse Landgoederen en specifiek over de landgoederen rond Tilburg en Goirle. Door de aankondiging in "Goirles Belang" bevonden zich ook een aantal niet-heemleden onder het gehoor.

3. De overige reeds geplande lezingen/excursies zijn i.v.m. Corona-crisis gecancelld:
 - 24 maart: Lezing Hans van den Eeden: Van "ons Jet tot ons Zus";
 - april 2020: Excursie Loc Hal Tilburg;
 - mei 2020: Excursie kruidentuin Postel,

De leden van de werkgroep zijn: Anne Heeren, Clemens Crombach, Kees Wouters, Marian Heerkens en Nel Wiercx.

4.4.6 Grote heemreis

Geen grote heemreis dit jaar

4.4.7 De Brabantse Heemdagen

Brabantse heemdagen zouden plaatsvinden in Oirschot op 6 en 7 augustus.

4.4.8 Open monumentendag 12/13 september 2020

De open monumentendag is dit jaar niet doorgegaan.

4.4.9 Kleine heemreis

Geen kleine heemreis (het jaarlijkse uitstapje voor de vrijwilligers).

4.4.10 Kerstvertellingen

Door de tweede golf van Coronabesmettingen is de kerstvertelling in de Heemschuur gecancelld. De organisatie van de vertelling is in handen van de Contactraad Cultuur.

4.4.11 Kerstviering

Geen kerstviering dit jaar. Even was er hoop dat de daling van het aantal besmettingen tijdens de zomer zou doorzetten en dat we aan het eind van het jaar voor een groot deel weer terug zouden kunnen naar 'normaal'.

4.5 Heemerf en heemtuin

4.5.1 Gebouwen heemerf

Door de Corona-crisis zijn de bouw- en onderhoudswerkzaamheden bijna stil komen te liggen. Alleen het noodzakelijk onderhoud heeft doorgang gevonden en daarnaast zijn nog enkele klussen verricht die te maken hadden met de herinrichting van een aantal vitrinekasten in het museum. De onderhoudsgroep bestaat uit Martin Backx, Peter van Diessen en Theo Giessen en waar mogelijk hebben andere vrijwilligers hun steentje bijgedragen zoals Han Roosen, Ger Hehemann e.a. Martin heeft wat van zijn extra tijd gebruikt om een insectenhotel te maken. De foto hiernaast is genomen nadat het hotel een plek had gekregen in de heemtuin.

Martin Backx bij zijn insectenhotel

4.5.2 Erf en tuin

De onderhoudswerkzaamheden aan het erf bestaan uit het onderhoud van de plaats, de grasveldjes, de bloemenperken en de heemtuin. In de heemtuin vinden we een verzameling eetbare planten, kruiden (voor de keuken en medicinaal) en andere nuttige planten (o.a. verplanten).

Doordat onze eerst verantwoordelijke voor de heemtuin, Els van Amelsfoort, tijdens de eerste Corona-golf ernstig ziek is geweest door het Corona-virus is het onderhoud van de tuin dit jaar wat later op gang gekomen. Jan Beenen, die ook participeert in het onderhoud van de tuin, heeft het voortouw genomen en het onderhoud weer in gang gezet. Hij heeft ook een voorstel ingediend om een gedeelte van de tuin in te richten als moestuin en het bestuur heeft daarmee ingestemd. De tuin krijgt nu een deel eetbare planten, keukenkruiden, medicinale planten en planten met andere toepassingen zoals de winning van kleurstoffen. Sommigen gedeeltes van de tuin zijn wat overwoekerd geraakt door planten die zich gemakkelijk verspreiden en voor de verdeling van de verschillende gewenste planten over de tuin wordt een nieuw plan gemaakt. Het onderhoud in de tuin gebeurt nu onder aansturing van Jan Beenen door Riet Raassing en Henny van Gool en een externe vrijwilliger die ook voor Stichting Biodiversiteit werkt.

De werkzaamheden op het erf worden verricht door René Zebregs, Henny van Gool, Riet Raassing en Han Roozen en soms is er assistentie van andere vrijwilligers die op donderdag- of zaterdagochtend op het Heem aanwezig zijn.

Gerard Weterings is onze imker en verzorgt de bijen.

Voor 2021 staan geen grote veranderingen voor het heemerf op het programma.

Hans van Gorp

4.6 Bouwzaken en afspraken met de gemeente

Voor het onderhoud van de gebouwen zijn de jaarlijkse inventarisaties van de monumentenwacht richtinggevend. Veel van het (kleinere) onderhoud wordt door de onderhoudsgroep van de stichting uitgevoerd. De gemeente stelt hiervoor jaarlijks een bedrag beschikbaar en op basis van de verantwoording achteraf wordt het bedrag voor het volgende jaar weer aangevuld.

5. Overzicht van vrijwillige medewerkers

Bestuur

Voorzitter	Jan A.M. van Eijck
Secretaris	Albert Oude Ophuis
Penningmeester	Wik van Berkel
Vicevoorzitter	Joseph Wijdemans (archivaris)
Lid	Gerrit van Heeswijk (conservator)
Lid	vacature (coördinator heemerf)

Museum

Conservator	Gerrit van Heeswijk
Inrichting en registratie	Hans van Gorp, Ad van de Ven, Albert Oude Ophuis, Kees van de Pol, Ton Smulders, Gerrit van Heeswijk
Restauratie	Huub van Dun (weefgetouwen), Ger Hehemann (beelden), en Nellie van den Dungen (textiel)
Contactpersoon scholen en rondleidingen:	Ad van de Ven

Heembeoefening

Werkgroep lezingen en excursies	Anne Heeren, Clemens Crombach, Kees Wouters, Marian Heerkens, Nel Wiercx
Werkgroep heemreizen	René Zebregs, Bernard Robben, Jan van Eijck
Werkgroep kerstviering	René Zebregs, Bernard Robben, Jan van Eijck
Werkgroep driekoningen zingen	Mathieu van de Tillaart, Jan van Eijck, Bernard Robben,
Werkgroep tentoonstellingen	Mathieu van de Tillaart, Jan van Eijck, Gerrit van Heeswijk, Joseph Wijdemans, Albert Oude Ophuis, Norbert de Vries
Werkgroep periodiek "Rond de Schutsboom"	
Redactie	Jan van Eijck, Jan Pieterse, Norbert de Vries (eindredacteur)
Auteurs (2020)	Jan van Eijck, John van Erve, Toon van Gestel, Hans van Hassel en Sjef Hoogendoorn, Gerrit van Heeswijk, Willem van der Kuijlen, Ben Loonen, Jos Rademaekers, Ton Smulders, Norbert de Vries.
Layout	Aschwin Wijdemans

Heemerf

Coördinator	Hans van Gorp
Heemerf algemeen	René Zebregs, Henny van Gool, Riet Raassing, Han Roosen
Heemtuin	Els van Amelsfoort, Jan Beenen, Henny van Gool, Riet Raassing,
Beheer bijenstand	Gerard Weterings
Facilitaire dienst algemeen	Nellie vd Dungen, Corry Robben
Interieurverzorging	Nellie vd Dungen, Corry Robben, Trudy Bruers, Addy Kolen, Lieske Schellekens, Gonneke Swinkels, Nel Wierckx, Greet van de Mast, Marianne Heerkens, Ria van Hoek,

Archief en documentatiecentrum

Coördinator	Joseph Wijdemans
Archivering en documentatie	Henny van Gool, Eric van Opstal, Kees vd Pol, Emilie Vekemans, Karin Vugts, Kees Wouters, Aschwin Wijdemans.
Bibliotheek	Albert Oude Ophuis

Ledenadministratie Albert Oude Ophuis
Bezorging "Rond de Schutsboom", Nellie vd Dungen, Henny van Gool, Anne Heeren,
nieuwsbrief en uitnodigingen Marije Kuisten, Janneke van Ostade, Marie-Louise
Reijnders, Han Roosen, Alie Stofberg,

ICT- beheer en website

Coördinator Aschwin Wijdemans
Webmasters Albert Oude Ophuis, Willem van der Kuijlen

Steengoed Goirle (monumenten) Fons Smits, Joost Mols

Bouwen en restaureren

Bouwen en onderhoud gebouwen Martin Backx, Peter van Diessen, Theo Giessen
Bouwzaken i.r.t. gemeente Jan van Eijck

--- Ω ---